

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-600

06.11.2015

Секретарю Ради національної
безпеки і оборони України

ТУРЧИНОВУ О.В.

Шановний Олександр Валентиновичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Матківського Б. М., оголошений на засіданні Верховної Ради України 6 листопада 2015 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Верховній Раді України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додатки: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.
матеріали на 10 арк. - тільки адресату.

З повагою

В. ГРОЙСМАН

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5

Вих. № 272 від 29.10.2015 р.

Секретарю Ради національної безпеки і
оборони України

Турчинову О.В.

01601, м. Київ, вул. Командарма
Каменєва, 8

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо ліквідації наслідків багаторічного
видобутку вуглеводню на території міста
Борислава*

Шановний Олександр Валентиновичу!

До мене, як до народного депутата України, звернулися мешканці міста Борислава щодо вжиття невідкладних заходів із запобігання загостренню екологічної і соціальної ситуації у м. Бориславі, яке розташоване безпосередньо в зонах нафтового, газового та озокеритного родовищ і постійно знаходиться під негативним впливом підвищеної концентрації вуглеводних газів, нафтового забруднення, провалів ґрунту в місцях розташування закинутих шурфів-колодязів та озокеритової шахти.

Довготривалий видобуток вуглеводневої сировини призвів до негативного впливу на екологічний стан природного середовища, зокрема, загазованості та забруднення території вуглеводнями. На даний час техногенно-екологічні проблеми не вирішені, а численні наукові та моніторингові дослідження компонентів довкілля підтвердили їх загрозливий та небезпечний характер.

Забруднення та деградація довкілля міста Борислава стосується всіх його природних складових: геологічного середовища, атмосферного повітря, ґрунтів, водойм, біологічних систем.

Особливе занепокоєння викликає загазованість обумовлена виходом вуглеводнів по численних каналах міграції: тектонічних тріщинах, засипаних шурфах, свердловинах, недіючих трубопроводах.

Згідно з дистанційним зондуванням Землі з космічних носіїв, аерокосмічних досліджень майже над всією територією Борислава спостерігається спектральна аномалія, яка свідчить про високий рівень забруднення повітряного басейну. Загальна площа забруднення становить 21,36 кв. км. На фоні бориславського ареолу виявлено 193 зони загазованості, з них більше 40 різних за розмірами геохімічних аномалій вуглеводневих сумішей метанового ряду з інтенсивністю подекуди більше 2% об'єму метану. Існує постійна небезпека створення вибухової концентрації вуглеводневих газів на територіях житлових масивів міста. Такі прецеденти мали місце у Бориславі, наслідками яких були людські жертви та руйнування споруд. По даних лабораторних досліджень в атмосферному повітрі вміст вуглеводнів (керосину) перевищує орієнтовно-безпечний рівень впливу (ОБРВ) в районі вул. Шевченка в 1,6 рази; в

районі вул.В.Великого, в 1,6 рази; в міському парку культури і відпочинку від 3,3 до 4,1 рази; по вул. В.Івасюка в 2,6 рази.

Істотну частку в загазованість міста вносить закрита озокеритова шахта. Щодоби з неї виділяється 1770 кубічних метрів газоподібних вуглеводнів.

Потужної деградації та забруднення зазнав ґрунтовий покрив на всій площі нафтового родовища. Як наслідок, кожен клаптик Бориславської землі просочений нафтою та продуктами їх розпаду. Численні аварійні та природні виливи трапляються і сьогодні. Їх кількість впродовж року може становити сотню і більше. У ґрунтах Борислава виявлені забруднення вуглеводнями, важкими металами, фенолами. Ряд токсичних сполук не руйнується з часом, а накопичується. **Найбільш небезпечними та токсичними є ароматичні похідні, які присутні у нафті, у тому числі й бензпірен. У багатьох місцях показники вмісту нафтопродуктів та фенолів аномально перевищують гранично допустимі концентрації (ГДК) у десятки разів.** Тотальна просякнутість ґрунтів нафтою створює потенційну небезпеку її потрапляння у водопровідну мережу через прогнилі трубопроводи.

Поверхневі води (річка Тисмениця, Понерлянка, Раточинка) та підземні води, зокрема, води більшості криниць забруднені фенолами. Особливо високі показники фенольного забруднення в період дощів в середньому перевищують ГДК у криницях **в 20-30 раз; та у річках – у 40-45 раз.** Зафіксовані випадки, коли в паводковий період забруднення фенолами води у деяких криницях зростало до **40ГДК** і вище. Проведені дослідження підтверджують нафтове походження цих забруднень (*Додаток – Пояснювальна записка відділення фізико-хімії горючих копалин Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім.Л.М.Литвиненка НАН України*).

У ряді криниць, розташованих в зоні впливу озокеритової шахти, крім нафто-фенольного забруднення (**20ГДК**) встановлено забруднення вод важкими металами. Вміст важких металів: кадмію, марганцю перевищує допустимі норми у **7-10 раз.** У ряді криниць виявлено також перевищення вмісту нітратів.

Інтегральним показником стану довкілля Борислава, його соціальних умов є стан здоров'я населення та демографічні показники. У місті високий рівень захворюваності дорослого населення та дітей, домінуючими серед яких є новоутворення, хвороби дихальної, серцево-судинної системи, які перевищують середньо обласний рівень.

Аналізуючи захворюваність дорослого та дитячого населення міста за останні 5 років стає очевидним той факт, що поширеність захворювань (загальна кількість хворого населення) по місту Бориславу знаходиться вище середньо обласних показників. Показник поширеності захворювань становить 1803,3 на 1000 дорослого населення, а середньо обласний 1698,8. Особливо турбує стан захворюваності на онкопатологію, які є найвищими в області. Також особливо турбує висока захворюваність на хвороби дихання, зокрема, **бронхіальної астми та туберкульозу.** Показник на 1000 дорослого населення 6,6, а середньо обласний 4,3. **Хронічний бронхіт** показник на 1000 населення 28,5, а середньо обласний 22,8. **Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки** 24,2, а середньо обласний 18,4. Висока також захворюваність органів кровотворення. Не може не турбувати високий рівень дитячої інвалідності з-приводу вродженої патології (8,1 на 1000 населення), високий рівень первинного виходу на інвалідність дорослого населення у працездатному віці.

Показник захворюваності в робочих днях на 100 працюючих по НГВУ «Бориславнафтогаз» становить 972.

Коротко підсумовуючи вищенаведене стає очевидним взаємозв'язок катастрофічної екологічної ситуації та високих показників захворюваності населення міста Борислава.

Найгострішою демографічною проблемою України та міста Борислава, зокрема, є неухильне і поки що неподолане зростання смертності населення працездатного віку. Амплітуда значень показника смертності у працездатному віці серед міст області у **м.Бориславі** (1469,0 на 100 тис.нас), м. Червонограді (551,4) даний показник майже вдвічі вищий за показник у м.Трускавці (458,4).

Серед причин смертності населення у працездатному віці особливе місце займають хвороби системи кровообігу 157,8 на 100 тис. працюючого населення, новоутворення 213,8 на 100 тис.населення.

Техногенно-екологічні проблеми Борислава слід розглядати не лише як проблему місцевого рівня. Борислав знаходиться у зоні Трускавецько-Східницького рекреаційного комплексу. Поруч знаходиться Національний парк «Сколівські Бескиди». Бориславські річки Тисьмениця та Лошань є притоками другої в Україні за величиною річки Дністер, впливаючи на довкілля басейну Чорного моря.

Недостатніми також є контролюючі повноваження місцевих органів влади за дотриманням природоохоронного законодавства користувачами надр – вони зосереджені в державних органах влади.

Неадекватну компенсацію отримує громада міста Борислава від користувачів надр та природних ресурсів, що знаходяться на її території, зокрема ПАТ «Укрнафта». Екологічні проблеми, які залишаються на тривалі роки істотно перевищують ті незначні блага, які отримує громада (працевлаштування населення, відрахування до місцевого бюджету).

Ніхто не компенсує громаді за розбиті дороги, мости, під час руху важкої техніки, що обслуговує експлуатацію надр. Яскравим свідченням цього є стан доріг у місті.

Ситуацію ускладнюють особливості розвитку інфраструктури міста, яке розбудовувалось безпосередньо на родовищі. При великій площі (37 кв.км) та значно меншій густоті населення, порівняно з іншими населеними пунктами, тут для вирішення техногенних та комунальних проблем, виділяється з бюджетів різних рівнів значно менше коштів як на одного мешканця, так і на одиницю основних фондів комунального господарства. У Бориславі 120 км доріг, 36 км річок, 13 мостів, 70 км водопровідних труб, 52 км каналізаційних труб, понад 100 майданчиків для збору твердих побутових відходів, 2200 опор вуличного освітлення.

Зазначені загрозливі факти змушують місцеву владу вдаватися до рішучих кроків пошуку шляхів вирішення та подолання висвітлених проблем. Проблеми Борислава не можна розв'язати за один день. Мають бути серйозні сплановані заходи, які би спирались на чітку, обґрунтовану державну програму.

Всі необхідні заходи можна розділити на планові та негайні.

Планові заходи:

- розробка програми по ліквідації або зменшенню негативних впливів тривалого нафтовидобутку на території міста Борислава із залученням відповідних фахівців;
- вирішення проблеми озокеритної шахти (повної її ліквідації або створення на її базі виробництва, яке б зменшило негативний вплив на довкілля).

Негайні заходи:

- забезпечити проведення моніторингового контролю за довкіллям м.Борислава з метою контролю за ситуацією, оперативного реагування та запобігання виникненню кризових ситуацій;

– відновити роботу вентиляційних кіосків, забезпечити природну та примусову вентиляцію каналізаційних колодязів та підвальних приміщень в зоні ризику;

– облаштувати житлові будинки міста Борислава, що розташовані в зоні підвищеної загазованості (вул.Грушевського, вул.Чорновола, вул.Весняна, вул.Д.Галицького вул.Шевченка, вул.В.Великого, район школи № 8) контрольно-вимірними приладами зі звуковою сигналізацією;

– провести відселення мешканців будинку по вул.Чорновола, 12, як об'єкта техногенної катастрофи;

– забезпечити безперебійним централізованим водопостачанням якісною питною водою населення м.Борислава, що проживає в зоні підвищеного екологічного ризику.

– збільшити фінансування закладів охорони здоров'я м.Борислава, та розробити спеціальну програму щодо профілактики захворювань та лікування мешканців Борислава за рахунок користувачів надр та природних ресурсів.

Виходячи з вище викладеного, вважаю, що порушуються права громадян передбачені ст.3: ст.27: ст. 50: ст. 66 Конституції України. **Прошу розглянути дану проблему на засіданні Ради національної безпеки і оборони України, розробити дієву та ефективну програму з ліквідації негативних наслідків тривалого нафтовидобутку на території міста Борислава. Вишукати кошти для фінансування невідкладних заходів по ліквідації загазованості, забезпечення водопостачання та задовільного медичного обслуговування мешканців міста, як з державного бюджету, так і за рахунок користувачів надрами та природними ресурсами.**

Про розгляд запиту прошу проінформувати мене у встановлений законодавством України термін.

Для оперативності роботи прошу направити відповідь також на e-mail: Matkivskyi.Bohdan@rada.gov.ua.

Додатки:

– пояснювальна записка про екологічний стан навколишнього середовища м.Борислава відділення фізико-хімії горючих копалин Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім.Л.М.Литвиненка НАН України – на 10 арк.

**З повагою,
народний депутат України**

Богдан Матківський

(посв. № 319)